

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

ALGEMEEN

De paragraaf Weerstandsvermogen geeft een beeld van de mate waarin de gemeente in staat is om financiële tegenvallers ten gevolge van onvoorziene risico's op te kunnen vangen, zonder dat dit direct leidt tot de noodzaak om te bezuinigen.

Het weerstandsvermogen betreft de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit: de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

Door de weerstandscapaciteit en de relevante risico's tegen elkaar af te zetten wordt een ratio berekend. Voor de waardering van die ratio wordt onderstaande schaalverdeling gehanteerd.

Tabel: schaalverdeling weerstandsratio

Ratio	Oordeel
> 2,0	Uitstekend
> 1,4 - < 2,0	Ruim voldoende
> 1,0 - < 1,4	Voldoende
> 0,8 - < 1,0	Matig
> 0,6 - < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

De raad heeft besloten dat de weerstandsratio zich dient te bevinden tussen de 1,0 en 1,4 (voldoende). Er is geen maximumniveau vastgesteld waaruit zou volgen dat de reservecapaciteit boven een bepaald niveau een alternatieve bestemming zou moeten krijgen.

RISICOMANAGEMENT 2018–2021

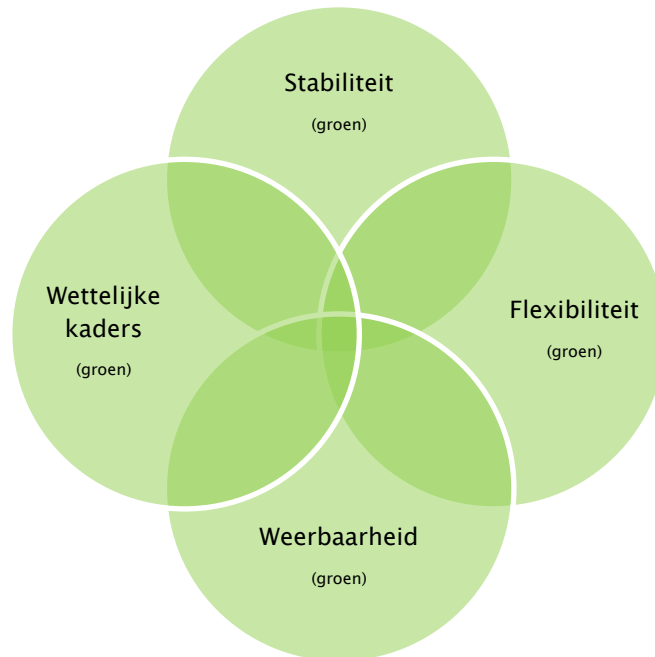
Kenmerkend voor de hier toegepaste methodiek van risicomanagement is dat bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit rekening wordt gehouden met de beheersmaatregelen die al getroffen zijn voor veel 'normale' risico's en de keuzemogelijkheden die beschikbaar zijn om de gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Hiermee voorkomen we een onnodig hoog beslag op reservemiddelen.

Schematisch ziet de methodiek er als volgt uit:

Voor het totaal van de berekende risico's op de grondexploitaties en de gewogen restrisico's moet dus voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar zijn om de weerstandsratio op tenminste 1,0 uit te laten komen.

WEERSTANDSMONITOR 2018

De weerstandsmonitor geeft in één oogopslag weer in welke mate de gemeente in staat is om zich (financieel) aan te passen aan veranderingen. De beoordeling daarvan vindt plaats langs vier 'domeinen'.

Stabiliteit: kan de gemeente de financiële positie structureel in evenwicht houden?

Flexibiliteit: kan de gemeente inspelen op veranderende financiële omstandigheden?

Weerbaarheid: kan de gemeente financiële tegenvallers opvangen?

Wettelijke kaders: voldoet de gemeente aan de wettelijke kaders?

De weerstandsmonitor is voor het eerst ontwikkeld voor de begroting 2016–2019. Per 'domein' zijn een aantal indicatoren verzameld. Deze indicatoren zijn voornamelijk gebaseerd op begrotingsvoorschriften en de binnen de 100.000+ gemeenten gehanteerde normen. Het zijn met name de veranderingen van de indicatoren in de tijd die helpen om te beoordelen of er maatregelen genomen moeten worden. Er is dus geen absolute stand die per indicator gehaald moet worden. De indicator heeft een signaleringsfunctie. De onderliggende berekening van de indicatoren wordt ook steeds verder verfijnd en aangescherpt.

De vier domeinen geven alle per saldo een positief beeld. De belangrijkste mutaties ten opzichte van de monitor in 2017 spelen zich af bij de financiering. Tot 2017 gingen we er nog van uit dat de gemeente zelf het Masterplan Onderwijshuisvesting zou realiseren. In dat geval zou de gemeente extra financiering moeten aantrekken. Die financiering was verwerkt in de kengetallen als solvabiliteit, schuldquote en schuld per inwoner. Inmiddels heeft de raad besloten medewerking te verlenen aan de zogenaamde doordecentralisatie van het voortgezet onderwijs. Het gevolg daarvan is dat de schoolbesturen zelf de financiering gaan aantrekken. Daardoor verbeteren de daarmee samenhangende kengetallen bij de gemeente.

De weerstandsmonitor ondersteunt dus het positieve beeld van de financiële huishouding.

Weerstandsmonitor

Stabiliteit:	Begroting 2018		Begroting 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
Omvang stelposten irt begrotingsomvang	0,84%	☹	0,86%	☹	0,89%	☹	0,92%	☹
Solvabiliteitsratio	32,83%	☹	32,18%	☹	34,07%	☹	49,94%	☹
Quick ratio/werkkapitaal	15,50%	☺	16,15%	☺	16,15%	☺	16,85%	☺
Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen (IRS)	100,00%	☺	100,00%	☺	100,00%	☺	100,00%	☺
Sluitende begroting wel/niet afhankelijk van grexen	niet		niet		niet		niet	☺
Winstverwachting grondexploitaties	0,00	☺	0,00	☺	0,00	☺	0,00	☺
Nog te realiseren baten en lasten grexen i.r.t. boekwaarde	1,17	☺	1,48	☺	2,74	☺	4,78	☺

Flexibiliteit:	Begroting 2018		Begroting 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
Structurele exploitatieruimte	0,99%	☺	0,71%	☺	0,90%	☺	1,04%	☺
Schuldratio	35,69%	☺	35,31%	☺	30,25%	☺	33,02%	☺
Netto schuldquote	58,21%	☺	56,15%	☺	45,00%	☺	35,93%	☺
Idem, gecorrigeerd voor verstrekte leningen	52,03%	☺	49,97%	☺	38,97%	☺	29,71%	☺
Netto schuld per inwoner tov landelijk gemiddelde	-27,89%	☺	-31,00%	☺	-43,85%	☺	-56,72%	☺
Zekerheden bij leningen of garanties	99,54%	☺	99,54%	☺	99,54%	☺	99,54%	☺
Schuldevolutie	25,81%	☺	4,51%	☹	22,88%	☺	29,75%	☹
Omslagrente	2,50%	☺	2,50%	☺	2,50%	☺	2,50%	☺

Weerbaarheid:	Begroting 2018		Begroting 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
Weerstandratio	2,9	☺	2,4	☺	2,6	☺	2,8	☺
Kengetal grondexploitaties	18,05%	☹	10,44%	☹	2,94%	☺	-0,32%	☺
Lokale lasten								
a. Belastingcapaciteit/Woonltn meerpersoonshuishoud.	1,94%	☹	1,94%	☹	1,94%	☹	1,94%	☹
b. Idem, mutatie % voorgaande jaren	-0,54%	☺	0,00%	☺	0,00%	☺	0,00%	☺
c. Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0,04%	☺	0,03%	☺	0,03%	☺	0,03%	☺
d. Derving OZB leegstand niet woningen	11,49%	☺	11,49%	☺	11,49%	☺	11,49%	☺
e. Kostendekkende leges riolering	0,00%	☹	0,00%	☹	0,00%	☹	0,00%	☹
f. Kostendekkende leges afval	0,00%	☹	0,00%	☹	0,00%	☹	0,00%	☹

Wettelijke kaders:	Begroting 2018		Begroting 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
EMU-saldo	10,7	☺	35,3	☺	40,6	☺	17,2	☺
Renterisiconorm	8,7	☺	55,7	☺	55,7	☺	53,7	☺
Kasgeldlimiet	0	☺	0	☺	0	☺	0	☺
Kredietrisico, is er een beoordelingsmethodiek	ja	☺	ja	☺	ja	☺	ja	☺
Liquiditeitsrisico, is er een beoordelingsmethodiek	ja	☺	ja	☺	ja	☺	ja	☺
Koersrisico	geen	☺	geen	☺	geen	☺	geen	☺
Valutarisico	nvt		nvt		nvt		nvt	

In bovenstaande cijfers zijn effecten DDC OWH VO verwerkt.

WEERSTANDSCAPACITEIT 2018–2021

De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de volgende componenten:

- Eigen vermogen

De Algemene Reserve wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend.

- Ruimte op de begroting

In de begroting voor 2018–2021 is € 0,100 mln opgenomen voor onvoorziene uitgaven.

Daarnaast onderscheidt het BBV ook nog een aantal andere (vermogens)–componenten, die tot de weerstandscapaciteit gerekend kunnen worden, maar dat niet zijn om de hieronder aangegeven redenen:

Bestemmingsreserves

Voor deze reserves is een bestemming vastgelegd. Voor sommige reserves zou in geval van calamiteiten tot een alternatieve bestemming besloten kunnen worden. Maar de gemeente Alphen aan den Rijn volgt de door provincie en rijk geadviseerde lijn om bestemmingsreserves geen deel uit te laten maken van de weerstandscapaciteit.

Het niveau van de reserves en voorzieningen moet toereikend worden geacht voor de risico's en bestemmingen waar deze reserves en voorzieningen voor zijn bedoeld. Er liggen dus geen nadere claims op de beschikbare weerstandscapaciteit vanwege eventuele ontoereikendheid van bestemmingsreserves. De beschikbare voorzieningen behoren vanwege de aard daarvan altijd op het niveau te zijn waarmee de daarmee samenhangende verplichting kan worden gedekt.

Met betrekking tot de verschillende beheerplannen moet worden opgemerkt dat de vraag over het toereikend zijn van de voorzieningen zich ook uitstrekt tot de jaren die buiten de scope van deze meerjarenbegroting vallen. Met andere woorden, voor de komende vier jaar zijn er geen problemen, maar voor de langere termijn moeten wellicht nog financiële oplossingen worden gevonden of beleidskeuzes worden aangepast.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake wanneer activa in het economisch verkeer meer waard zijn dan de waardering op de balans. Bijvoorbeeld de waarde van het gemeentelijk onroerend goed of van gemeentelijk aandelenbezit. Omdat het niet aannemelijk is dat de gehele onroerend goed portefeuille op korte termijn liquide gemaakt kan worden, rekenen we deze stille reserve niet tot de weerstandscapaciteit. Datzelfde geldt voor het aandelenbezit waarvoor in principe geen markt beschikbaar is omdat het aandelen betreft die in overheidshanden moeten blijven.

Onbenutte belastingcapaciteit

Er is – behoudens normering op macroniveau – geen maximum meer gesteld aan de hoogte van de te innen OZB. Er kan dus geen berekening meer gemaakt worden van hoeveel de gemeente in geval van nood aan extra OZB kan realiseren. Naast de OZB heft de gemeente nog een aantal verschillende bestemmingsheffingen en rechten (leges), waarvoor de raad de tarieven vaststelt. De opbrengsten van deze bestemmingsheffingen en rechten mogen echter maximaal kostendekkend zijn. Hiermee kunnen dus geen extra algemene dekkingsmiddelen verkregen worden. Vanwege genoemde redenen nemen we de onbenutte belastingcapaciteit niet mee bij de berekening van de weerstandscapaciteit.

